

DOI: 10.25140/2411-5215-2022-3(31)-36-47

УДК 336.22:338.23

JEL Classification: O23

Інна Якушко

кандидат економічних наук, здобувач
Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая (Київ, Україна)

E-mail: yakushko_i@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1161-7383>

РОЛЬ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

У статті проведено аналіз теоретичних положень ролі фіскальної політики в забезпеченні функціонування системи державного регулювання економіки. У межах дослідження особлива увага приділена опису сутності фіскальної політики. Також розглянуто базову мету такої політики, її завдання, функції. Поглиблено розуміння сутності окремих видів фіскальної політики, їхнього змісту та особливостей використання в різних умовах економічного розвитку. Вагома увага приділена опису ролі фіскальної політики в процесі реалізації національної економічної політики та її значення для забезпечення ефективного функціонування системи державного регулювання розвитку національного господарства.

Ключові слова: фіскальна політика; державне регулювання економіки; національна економіка; економічна політика; дискреційна фіскальна політика; суб'єкт господарювання.

Рис.: 2. Бібл.: 16.

Постановка проблеми. Важливу роль у забезпеченні розвитку національного господарства відіграє сьогодні якість реалізації державного регулювання економічних відносин. Усі розвинуті країни намагаються побудувати ефективну систему такого регулювання, оскільки завдяки їй органи державної влади, місцевого самоврядування мають здатність впливати на економічні процеси в країні, формувати сприятливі умови для поступового розвитку економічних суб'єктів.

Важливість системи державного регулювання економіки сьогодні серед науковців не викликає жодних сумнівів. Проте окреслена система є надзвичайно складним економічним об'єктом для дослідження, оскільки держава має в розпорядженні досить значний комплекс можливих заходів, методів, інструментів, завдяки яким може відбуватися вплив на функціонування та розвиток економічних систем різної природи й масштабу. Фіскальні інструменти серед усієї системи державного регулювання економіки в сучасних умовах відіграють ключову роль. Насамперед завдяки використанню таких інструментів органи державної влади та місцевого самоврядування мають здатність підтримувати окремі галузі, сфери національної економіки, регулювати регіональний розвиток країни.

Використання фіскальних інструментів, особливості їх застосування для регулювання економічних процесів є важливими питаннями при теоретичному та методичному обґрунтуванні базових принципів і особливостей функціонування системи державного регулювання економіки. Відповідно, враховуючи важливість таких інструментів, у країнах почали впроваджува-

ти цілісний підхід до їх застосування, розробляти та реалізовувати фіскальну політику. Сьогодні така політика є невід'ємною складовою економічної політики держави. Зазначене окреслює важливість дослідження сутності, особливостей цієї політики, базових засад її реалізації в сучасних умовах економічного розвитку країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні положення формування та реалізації фіскальної політики держави на сьогодні розглядаються в наукових роботах Є. Дуліба, А. Жаворонка, Д. Крилова, А. Крисоватого, А. Луцик, Ю. Петленко, Ю. Сафонова, Л. Сідельникової, Ю. Турянського, К. Шапошникова.

У наукових працях Н. Гончаренко, Н. Атамась, С. Оперенко, В. Ільшешенко також увага приділена розгляду ролі фіскальної політики у функціонуванні системи державного регулювання економічних систем.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Попри численні наукові роботи у сфері вивчення та обґрунтування базових положень формування та реалізації фіскальної політики, актуальними залишаються питання розгляду змісту такої політики, її ролі в системі державного регулювання економіки, враховуючи сучасні тенденції економічного розвитку країн, їхній розвиток в умовах становлення цифрової економіки, впровадження моделі сталого розвитку суспільства, забезпечення конкурентоспроможності національного господарства та його розвиток у глобалізованому економічному світі.

Метою статті є поглиблення теоретичних положень формування та реалізації фіскальної політики держави як невід'ємної складової системи державного регулювання економіки.

Виклад основного матеріалу. Розпочнемо дослідження з конкретизації сутності фіскальної політики. У науковій літературі сьогодні трапляється значна кількість наукових концепцій розгляду змісту такої політики. Представимо декілька підходів до обґрунтування її сутності, а саме:

1) фіскальна політика – складна система економічних відносин між державою, підприємствами, організаціями, установами, закладами та громадянами щодо розподілу та перерозподілу суспільного продукту, створення централізованого фонду фінансових ресурсів і його використання для досягнення цілей макрофінансового регулювання економіки [13, с. 138];

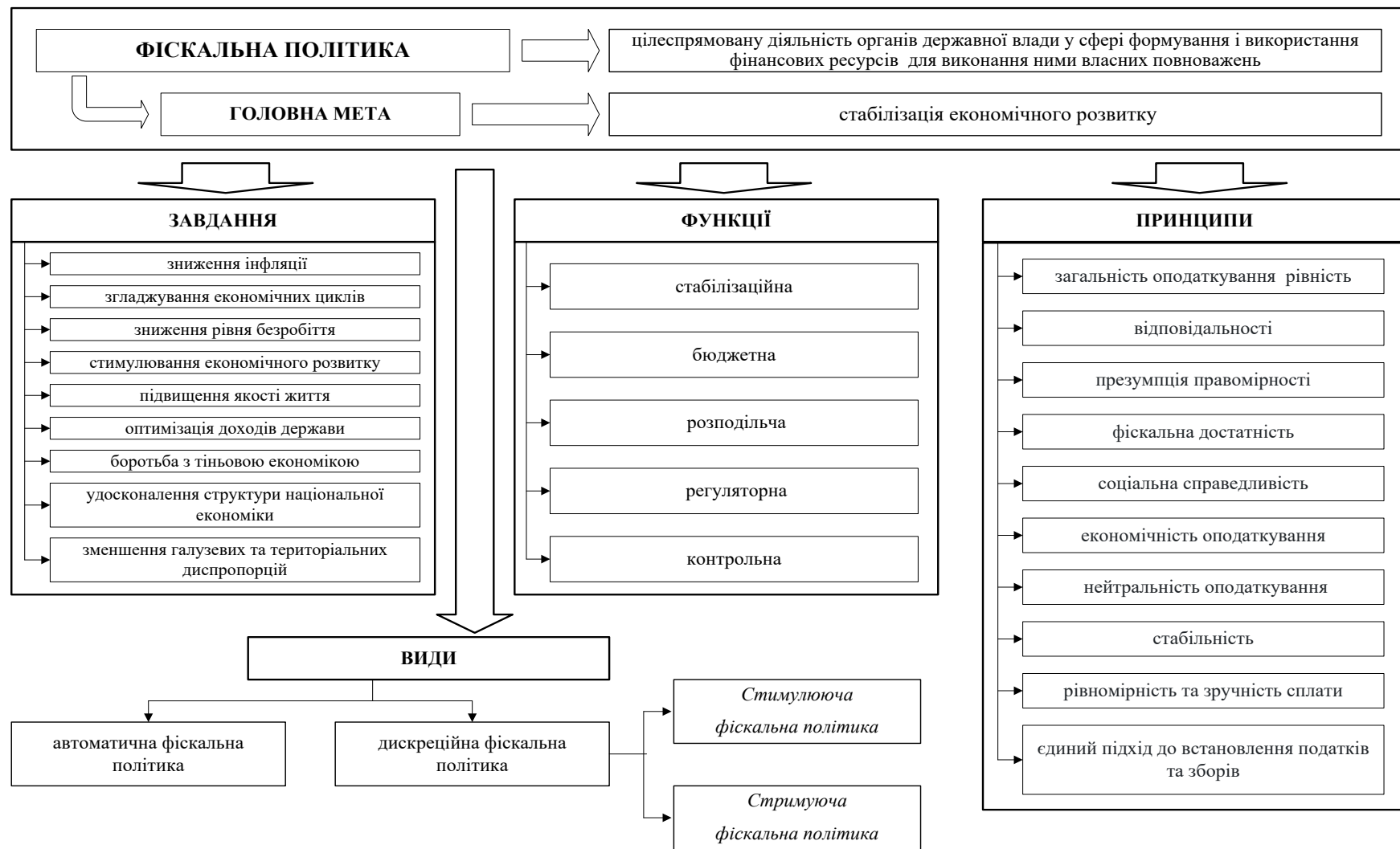
2) фіскальна політика – комплекс заходів, за допомогою яких держава впливає на економіку через структуру податкових надходжень до державного бюджету, напрями здійснення державних видатків та способи залучення позикових коштів, з метою максимального використання можливостей податкового забезпечення функціонування держави та потенційного фіскального ефекту економічно виправданого державного запозичення для ефективного фінансування суспільно необхідних видатків, спрямованих на підвищення ефективності економіки та стимулювання економічного зростання [12, с. 13];

3) фіскальна політика – комплекс заходів, за допомогою яких держава впливає на економіку через структуру джерел державних доходів і напрямів державних витрат шляхом зміни виду і ставок податків, зборів, відрахувань та інших обов'язкових внесків до бюджету, державні позабюджетні фонди, а також за рахунок вибору розмірів і складу обов'язкових державних витрат у вигляді утримання, виплат, дотацій, трансфертів та субсидій на всіх рівнях державного управління, спрямованих на підвищення ефективності національної економіки та стимулювання економічного зростання країни в системі світового господарства [3, с. 91]. Таким чином, пропонуємо фіскальну політику розглядати як цілеспрямовану діяльність органів державної влади у сфері формування і використання фінансових ресурсів для виконання ними власних повноважень [14; 15].

Безпосередньо фіскальна політика пов'язана з питаннями формування фінансових ресурсів саме держави з подальшим їх використанням відповідно до основних положень впроваджуваної в державі економічної політики. Фіскальна політика без органів державної влади та місцевого самоврядування існувати не може, оскільки відображає концептуальні, сформовані положення в певний період часу, певний підхід зазначених органів до регулювання поведінки економічних суб'єктів, насамперед домогосподарств та суб'єктів підприємницької діяльності [6; 10].

За своєю природою фіскальна політика відіграє ключову роль у побудові ефективної системи впливу органів державної влади на розвиток економічних відносин і повинна адаптуватися під умови сформованих у суспільстві в певний період умов економічного розвитку. Саме цей вид політики найбільш активно використовують для формування цілісного підходу до стимулювання економічної діяльності на різних стадіях економічного циклу розвитку національного господарства. Отже, цьому виду політики притаманний значний рівень регуляторного потенціалу. Теоретичні положення здійснення фіскальної політики представлені на рис. 1. Розглянемо окремі з них більш детально.

Відповідно, враховуючи дані рис. 1, можна конкретизувати, що базові завдання фіскальної політики пов'язані безпосередньо з процесами економічного розвитку країни й полягають у стимулюванні економічної активності господарюючих суб'єктів і, що найважливіше, забезпечення стабільності такого розвитку в довгостроковій перспективі. Саме використання всього інструментарію цього виду політики для формування в країні стабільних умов здійснення господарської діяльності є одним із найскладніших завдань для органів державної влади, враховуючи як циклічність розвитку економічних систем, так і значний рівень впливу соціальних, політичних та інституціональних чинників на їх функціонування.

39

Рис. 1. Теоретичні положення формування і реалізації фіскальної політики держави
Джерело: складено авторкою на основі [4; 11; 9].

Аналізуючи основні функції фіскальної політики варто визначити, що значна їх кількість безпосередньо визначена основними її інструментами, передусім податковою, бюджетною політикою, в основі яких використовуються методи регулювання потоків фінансових ресурсів між державою та іншими економічними суб'єктами. Безумовно, враховуючи досить всеохопний характер фіскальної політики з позиції впливу на господарські відносини, перелік її функцій є досить значним, проте серед усіх їх варто виокремити стабілізаційну функцію та бюджету функцію.

Стабілізаційна функція – найбільш важлива функція фіскальної політики, сутність якої полягає у використанні фіскальних інструментів для здійснення впливу на діяльність економічних суб'єктів з метою забезпечення стабільного, поступового розвитку національного господарства. Особливого значення ця функція фіскальної політики набуває в періоди піднесення та спаду економічного розвитку в країні. Для господарства країни ці два процеси формують як конструктивні, так і деструктивні наслідки. Саме їх запобігання та підтримка здійснюється за рахунок фіскального механізму.

Бюджетна функція – формування фінансових ресурсів у органів державної влади, які можуть у майбутньому використовуватися для забезпечення стабільного економічного розвитку. При цьому на етапі зростання національного господарства в бюджеті може виникати профіцит фінансових ресурсів. На етапі спаду – дефіцит. Саме для забезпечення стабільності функціонування національної економіки важливим елементом є наявність доступних фінансових ресурсів у необхідному обсязі для її забезпечення. Це можливо реалізувати через використання фіскальних інструментів для регулювання акумульованих до бюджетів усіх рівнів обсягів фінансових ресурсів від економічних суб'єктів.

Розглянемо види фіскальної політики, які сформувалися еволюційно відповідно до різних умов економічного розвитку країн. Загалом такі види пов'язані з різними етапами економічного циклу функціонування національного господарства.

Науковцями прийнято виокремлювати автоматичну та дискреційну фіскальну політику.

Автоматична фіскальна політика – вид політики, в межах якого держава не здійснює суттєвого втручання в економічні процеси, а регулювання економічних циклів відбувається під дією ринкових механізмів та на основі використання вмонтованих стабілізаторів. При цьому важливою складовою забезпечення можливості реалізації автоматичної фіскальної політики є наявність якісного та ефективного законодавства, яке дає змогу нормалізувати економічні відносини в турбулентних умовах без одномоментного втручання держави. Отже, недискреційна (автоматична) фіскальна політика – це така політика, яка, встановлюючи певну систему податків та трансфертів, забезпечує їм можливість виконувати стабілізаційну функцію в економіці автоматично [7].

Дискреційна фіскальна політика – вид політики, за якої органи державної влади втручаються в економічний розвиток, використовуючи систему державного регулювання господарських відносин, враховуючи фіскальні інструменти. Дискреційна фіскальна політика – це цілеспрямоване регулювання парламентом податків та державних видатків для впливу на реальний ВВП і зайнятість, контролю за інфляцією та сприяння економічному зростанню [7].

При дискреційній фіскальній політиці свідомо використовуються всі важелі, які належать до фіскальних інструментів (податкові, бюджетні) з метою впливу на діяльність економічних суб'єктів. Використання фінансових ресурсів відбувається з метою поживлення економічної активності суб'єктів господарювання, боротьби з безробіттям, підтримки рівня інфляції на допустимому рівні. Це супроводжується зміною податкових ставок, запровадженням податкових пільг, реалізацією державних програм. Однак у межах зазначеного виду політики також прийнято виокремлювати два основних типи: стимулюючу та стримуючу. Кожна з них використовується в різних умовах функціонування національної економіки. Розглянемо їхню сутність детальніше.

Стримуюча фіскальна політика – тип дискреційної фіскальної політики, яка полягає у використанні заходів для поступового зниження темпів економічного розвитку шляхом підвищення податків, зменшення обсягів державної підтримки економічних суб'єктів. Цей вид політики використовується для попередження швидкого економічного розвитку, що може супроводжуватися значним зростанням рівня інфляції. Це деструктивно починає впливати на інші макроекономічні показники й у підсумку негативно може вплинути на подальший економічний розвиток.

Стимулююча фіскальна політика – тип дискреційної фіскальної політики, який використовують для активізації економічного розвитку в країні шляхом зниження податків, розширення державних програм підтримки бізнесу, впровадження нових механізмів соціальної підтримки населення. Стимулюючу фіскальну політику прийнято використовувати з метою виходу зі складного економічного становища, формуючи нові імпульси до відновлення господарської діяльності, зростання фінансових ресурсів у домогосподарств та суб'єктів підприємницької діяльності. Це своєю чергою стимулює попит та пропозицію товарів, послуг. З іншого боку, впровадження в довгостроковій перспективі стимулюючої фіскальної політики призводить до значних державних витрат, виникнення бюджетного дефіциту, що в підсумку також може негативно впливати на економічний розвиток.

Таким чином, варто зауважити, що впровадження дискреційної фіскальної політики вимагає від органів державної влади досить зваженого підходу. З одного боку, впроваджувати в довгостроковій перспективі стримуючу, або стимулюючу фіскальну політику є недоцільним, оскільки у підсумку в будь-якому випадку будуть сформовані несприятливі умови для господарської діяльності, забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Також складність реалізації дискреційної фіскальної політики полягає в тому, що для суб'єктів господарювання зміни такої політики не повинні постійно супроводжуватися умовами для ведення бізнесу, здійснення зовнішньоекономічної діяльності в країні, оскільки це негативно впливає на інвестиційну привабливість країни та рівень сприятливого бізнес-клімату. Відповідно фіскальна політика за своїм змістом є складним комплексом заходів, які необхідно використовувати досить обережно та доречно, аналізуючи при цьому як поточні показники функціонування національної економіки, так і очікувані від використання фіскальних інструментів результати. Зважений підхід дозволяє забезпечити формування сприятливої для економічного розвитку країни фіскальної політики в довгостроковій перспективі та створити умови для поступового, більш рівномірного функціонування національного господарства.

Роль фіскальної політики безпосередньо є однією з визначальних у системі державного регулювання економіки. При цьому фіскальна політика є невід'ємною складовою впроваджуваної в державі в певний період економічної політики. Саме поєднання та узгодженість окреслених типів політик є важливою умовою забезпечення ефективного економічного розвитку країни.

Як уже зазначалося, фіскальна політика без органів державної влади та місцевого самоврядування існувати не може. Саме тому, враховуючи досить потужні інструменти регулюючого впливу, які складають її основу, має здатність впливати на формування економічної поведінки всіх без винятку суб'єктів господарювання. Це у свою чергу аргументовано актуалізує важливість виокремлення місця фіскальної політики в загальній системі окремих типів економічної політики держави (рис. 2).

Отже, дані рис. 2 засвідчують, що фіскальна політика на рівні з монетарною та регуляторною політиками відіграє ключову роль у процесі реалізації національної економічної політики шляхом активної участі у процесах регулювання господарської діяльності економічних суб'єктів, використовуючи значний спектр фіскальних інструментів [2; 16].

Висновки та пропозиції. У статті проведено аналіз теоретичних положень ролі фіскальної політики у забезпеченні функціонування системи державного регулювання економіки. Встановлено, що окреслений вид політики відіграє одну із ключових ролей у реалізації економічної політики, а фіскальні інструменти складають основу регуляторного впливу органів державної влади та місцевого самоврядування на економічну поведінку суб'єктів господарювання.

У межах дослідження особлива увага приділена опису сутності фіскальної політики, яку запропоновано розглядати як цілеспрямовану діяльність органів державної влади у сфері формування і використання фінансових ресурсів для виконання ними власних повноважень. При цьому виокремлено базову мету цього виду політики - стабілізація економічного

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

розвитку. Також зазначено, що забезпечення досягнення окресленої мети можливе лише за рахунок виконання низки завдань, які сформульовані та конкретизовані у статті.

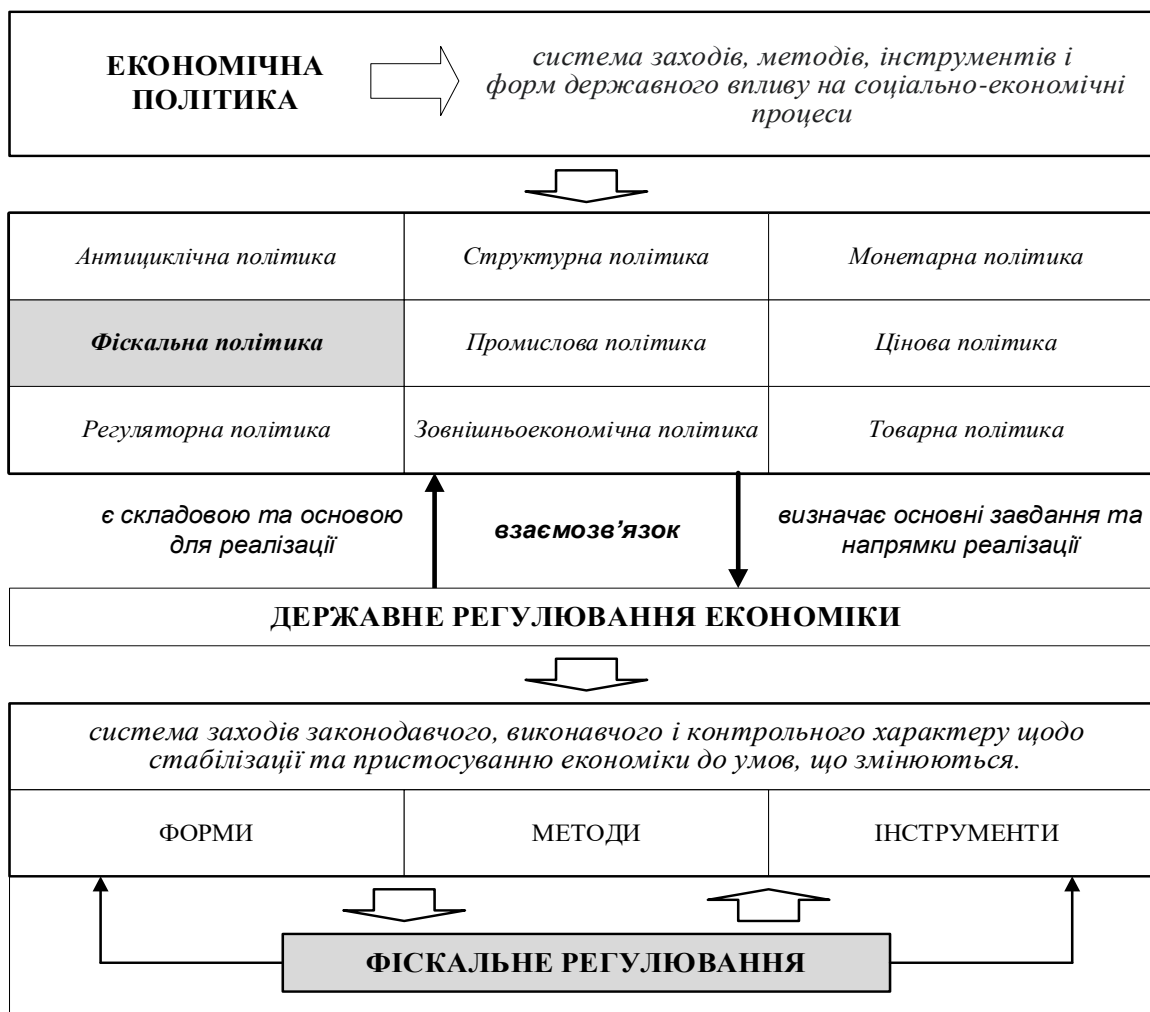

Рис. 2. Концептуальна модель ролі фіскальної політики в системі державного регулювання економіки

Джерело: складено авторкою на основі [5; 1; 8; 2].

Аналіз функцій фіскальної політики, її базових видів, сутність яких було описано та конкретизовано особливості їх використання, дозволило поглибити розуміння ролі фіскальної політики в загальній системі базових компонентів економічної політики, її місця в системі державного регулювання економіки. У результаті встановлено, що фіскальна політика відіграє поряд з монетарною та регуляторною політикою одну з найбільших ключових ролей у процесах забезпечення економічного розвитку країн, формування умов саме для стабільного функціонування економічних суб'єктів у довгостроковій перспективі, механізмах впливу органів державної влади та місцевого самоврядування на розвиток господарських систем різних типів в межах національної економіки.

Список використаних джерел

1. Атамась, Н. Монетарна і фінансова політика в системі державного регулювання економіки [Електронний ресурс] / Н. Атамась // Світ фінансів. – 2007. – № 4. – С. 58-68. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26280/1/%D0%90%D0%A2%D0%90%D0%9C%D0%90%D0%A1%D0%AC.pdf>.
2. Гонта О. І. Формування комплементарної інвестиційної політики України: виклики глобалізації та вимоги економічної безпеки : монографія / О. І. Гонта, М. В. Дубина, Д. С. Пілевич. – Чернівці, 2013. – 184 с.
3. Гончаренко Н. І. Фінансовий інструментарій як ключовий елемент системи регулювання економічного розвитку держави на макrorівні / Н. І. Гончаренко, Р. М. Доля, Д. В. Сурін // Вісник харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2016. – Вип. 5. – С. 90-93.
4. Дуліба Є. Фінансова політика України в контексті реалізації фінансової функції держави [Електронний ресурс] / Є. Дуліба // Evropský politický a právní diskurz. – 2018. – Sv. 5, Vyd. 3. – С. 68-74. – Режим доступу: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2018/2018-5-3/11.pdf>.
5. Жаворонок А. В. Вплив податкової політики на формування доходності бюджету / А. В. Жаворонок, В. В. Юзишин, О. О. Гордійчук // Кримський економічний вісник: науковий журнал. – 2014. – № 3(10). – С. 168–170.
6. Ільяшенко В. А. Податкова політика в системі регулювання соціально-економічного розвитку держави [Електронний ресурс] / В. А. Ільяшенко // Економіка та держава. – 2013. – № 8. – С. 22-24. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2013/7.pdf.
7. Крисоватий А. І. Податки і фінансова політика [Електронний ресурс] : навчальний посібник / А. І. Крисоватий, А. І. Луцик. – Тернопіль, 2003. – 312 с. – Режим доступу: <http://surl.li/eurew>.
8. Оперенко С. Г. Теоретичні засади податкового регулювання в системі державного регулювання економічного зростання [Електронний ресурс] / С. Г. Оперенко // Інфраструктура ринку. – 2017. – Вип. 6. – С. 265-271. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/6_2017_ukr/56.pdf.
9. Островська Н. С. Науково-методичні основи формування податкової складової бюджету / Н. С. Островська, О. М. Урікова, А. В. Жаворонок // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки : збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 29. – С. 45-55.
10. Петленко Ю. В. Теоретичні та методологічні аспекти фінансової політики держави / Ю. В. Петленко, К. І. Милованова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2017. – Вип. 1. – С. 28-35. – Режим доступу: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/03/190-28-35.pdf>.
11. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : від 02.12.2010 № 2755-VI. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
12. Сідельникова Л. П. Податкові та позичкові фінанси: фінансова філософія вибору : монографія / Сідельникова Л. П. – Херсон : Гринь Д.С., 2010. 436 с.
13. Турянський Ю. І. Використання інструментів фінансової політики / Ю. І. Турянський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2017. – Т. 27, № 7. – С. 138-142.
14. Шапошников К. С. Сутність та види фінансових інструментів / К. С. Шапошников, Д. В. Крилов, І. В. Якушко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2021. – № 2(26). – С. 164-171. – DOI: [http://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-2\(26\)-164-171](http://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-2(26)-164-171).

15. Якушко І. В. Фіскальна політика: сутність та особливості впливу на розвиток національної економіки / І. В. Якушко // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. – 2022. – № 6. – DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-04>.

16. Regulatory Policy: Bibliometric Analysis Using the VOSviewer Program / A. Zhavoronok, A. Chub, I. Yakushko, D. Kotelevets, O. Lozychenko, O. Kupchyshyna // International Journal of Computer Science and Network Security. – 2022. – № 22(1). – Pp. 39-48. – DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.1.7>.

References

1. Atamas, N. (2007). Monetarna i fiskalna polityka v systemi derzhavnoho rehulivannia ekonomiky [Monetary and fiscal policy in the state regulation system of economy]. *Svit finansiv – World of Finances*, (4), 58-68. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26280/1/%D0%90%D0%A2%D0%90%D0%9C%D0%90%D0%A1%D0%AC.pdf>.

2. Honta, O.I., Dubyna, M.V., & Pilevych, D.S. (2013). *Formuvannia komplementarnoi investytsiinoi polityky Ukrainy: vyklyky hlobalizatsii ta vymohy ekonomichnoi bezpeky [Formation of the complementary investment policy of Ukraine: challenges of globalization and requirements of economic security]*.

3. Honcharenko, N.I., Dolia, R.M., & Surin, D.V. (2016). Fiskalni instrumentarii yak kliuchovi elementy systemy rehulivannia ekonomichnoho rozvytku derzhavy na makrorivni [Fiscal toolkit as a key element of the regulation system of economic development of the state at the macro level]. *Visnyk kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina – Bulletin of the Kharkiv National University named after V. N. Karazin*, 5, 90-93.

4. Duliba, Ye. (2018). Fiskalna polityka Ukrainy v konteksti realizatsii fiskalnoi funktsii derzhavy [Fiscal policy of Ukraine in the context of the fiscal function implementation of the state]. *Evropský politický a právní diskurz*, 5(3), 68-74. <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2018/2018-5-3/11.pdf>.

5. Zhavoronok, A.V., Yuzyshyn, V.V., & Hordiichuk O.O. (2014). Vplyv podatkovoi polityky na formuvannia dokhidnosti biudzhetu [The impact of the tax policy on the formation of budget revenue]. *Krymskyi ekonomichnyi visnyk: naukovyi zhurnal – Crimean Economic Bulletin: scientific journal*, (3(10)), 168–170.

6. Piashenko, V. A. (2013). Podatkova polityka v systemi rehulivannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku derzhavy [Tax policy in the regulation system of social and economic development of the state]. *Ekonomika ta derzhava – Economics and the state*, (8), 22-24. http://www.economy.in.ua/pdf/8_2013/7.pdf.

7. Krysovatiy, A.I., & Lutsyk, A.I. (2003). *Podatky i fiskalna polityka [Taxes and fiscal policy]*. <http://surl.li/eypew>.

8. Operenko, S.H. (2017). Teoretychni zasady podatkovoho rehulivannia v systemi derzhavnoho rehulivannia ekonomichnoho zrostantia [Theoretical principles of tax regulation in the state regulation system of economic growth]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, 6, 265-271. http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/6_2017_ukr/56.pdf.

9. Ostrovska, N.S., Urikova, O.M., & Zhavoronok, A.V. (2015). Naukovo-metodychni osnovy formuvannia podatkovoi skladovoi biudzhetu [Scientific and methodological basis of the tax component formation of the budget]. *Naukovyi visnyk Bukovynskoho derzhavnoho finansovo-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of the Bukovyna State Financial and Economic University. Economic sciences*, 29, 45-55.

10. Petlenko, Yu.V., & Mylovanova, K.I. (2017). Teoretychni ta metodolohichni aspekty fiskalnoi polityky derzhavy [Theoretical and methodological aspects of the fiscal policy of the state]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika – Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Economy*, 1, 28-35. <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/03/190-28-35.pdf>.

11. Podatkovi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine], Code of Ukraine on December 2, 2010 № 2755-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

12. Sidelnykova, L.P. (2010). *Podatkovi ta pozychkovi finansy: fiskalna filozofia vyboru [Tax and loan finance: fiscal philosophy of choice]*. Hrin D.S.

13. Turianskyi, Yu.I. (2017). Vykorystannia instrumentiv fiskalnoi polityky [The use of tools of the fiscal policy]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of National Technical University of Ukraine*, 27(7), 138-142.

14. Shaposhnykov, K.S., Krylov, D.V., & Yakushko, I.V. (2021). Sutnist ta vydy fiskalnykh instrumentiv [Essence and types of fiscal instruments]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (2(26)), 164-171. doi: [http://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-2\(26\)-164-171](http://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-2(26)-164-171).

15. Yakushko, I.V. (2022). Fiskalna polityka: sutnist ta osoblyvosti vplyvu na rozvytok natsionalnoi ekonomiky [Fiscal policy: the essence and features of influence on the national economy development]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: ekonomika ta upravlinnia – Problems of modern transformations. Series: Economics and Management*, (6). doi: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-04>.

16. Zhavoronok, A., Chub, A., Yakushko, I., Kotelevets, D., Lozychenko, O., & Kupchyshyna, O. (2022). Regulatory Policy: Bibliometric Analysis Using the VOSviewer Program. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(1), 39-48. doi: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.1.7>.

Отримано 31.08.2022

UDC 336.22:338.23

Inna Yakushko

PhD in Economics, Doctoral Student (Economics)

IHE «Academician Yuriy Bugay

International Scientific and Technical University» (Kyiv, Ukraine)

E-mail: yakushko_i@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0003-1161-7383>

THE ROLE OF FISCAL POLICY IN THE SYSTEM OF STATE REGULATION OF THE ECONOMY

In the article, theoretical provisions of the fiscal policy role by supporting the functioning of the system of the economy state regulation are analyzed. Within research, special attention is paid to the description of the essence of the fiscal policy. It is proposed to consider this type of policy as a purposeful activity of the bodies of state authorities in the formation and use of financial resources to fulfill their own responsibilities by them. It is established that the defined type of the policy plays one of the key roles in the economic policy implementation, and fiscal tools compile the basis of the regulatory impact of the bodies of state authorities and local self-regulation on economic behavior of economic entities.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

The purpose of the fiscal policy, its tasks, and functions are considered. Functions, in first turn, include the following ones: stabilizing, budget, distributing, regulatory, control. As well, principles of the fiscal policy are specified.

To deepen the understanding of the fiscal policy nature within the article, the analysis of its individual types is carried out. They include as follows: automatic and discretion fiscal policies, their content is considered. Moreover, the essence of the restrictive and stimulating policies are researched, peculiarities of their application in various conditions of economic development of the country are determined.

Serious attention is paid to the description of the fiscal policy role in the implementation of the national economic policy and its meaning to provide effective functioning of the state regulation system of the national economy development. In particular, the main components of the structure of the economic policy are researched and it is established that the fiscal policy plays one of the key roles in line with the monetary and regulatory policies by providing economic development of the countries, formation of the conditions namely for stable functioning of economic entities in long-term perspective, mechanisms of the influence of the bodies of state authorities and local self-regulation on the development of economic systems of various types within the national economy.

Keywords: *fiscal policy; state regulation of economy; national economy; economic policy; discretion fiscal policy; economic entity.*

Fig: 2. References: 16.